



;Digital agenda

**för Västerbotten
2014-2020**

November 2014

Kort om Digital agenda för Västerbotten

I maj 2012 började arbetet med den regionala digitala agendan för Västerbotten i samband med ett besök av och rundabordssamtal med IT- och energiminister Anna-Karin Hatt. Tillsammans signerades en avsiktsförklaring där Region Västerbotten, Länsstyrelsen Västerbotten och Västerbottens läns landsting ställde sig bakom de nationella målsättningarna.

Avsiktsförklaringen innebar också att i bred samverkan med aktörer i näringsliv, akademi och det civila samhället ta fram en regional digital agenda för Västerbotten. Arbetet med framtagandet av den regionala agendan initierades under hösten 2012 i anslutning till processen med framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin (RUS) 2014-2020.

Regionförbundet har samordnat arbetet med framtagandet. En arbetsgrupp med representanter från länsstyrelsen, landstinget, kommunerna, akademin, näringslivet och det civila samhället har skapat underlaget till detta dokument. Ett antal aktiviteter har även anordnats under processen för att skapa ytterligare dialog och inspel.

Digital agenda för Västerbotten 2014-2020

Region Västerbotten

Senaste revidering: november 2014

Diarienummer: RV14204

Innehållsförteckning

Förord.....	4
Digitaliseringen ger nya förutsättningar för utveckling.....	5
Nationella och regionala prioriteringar sammanfaller	6
Digital Agenda för Västerbotten.....	8
Syfte	8
Mål.....	8
Innehåll	8
Genomförande och uppföljning.....	8
Finansiering	9
Digital delaktighet och kompetens	10
Den uppkopplade regionen.....	11
Utveckla det digitala lärandet	12
Ökad delaktighet, kvalitet och effektivitet i hälsa, vård och omsorg	13
Stärka forskning och innovation.....	14
Digitalt entreprenörskap och företagsutveckling	15
Ett hållbart och smart digitalt samhälle	16
Ordlista.....	18
Referenser	20

Bilagor

- Bilaga 1 Arbetsunderlag till handlingsplan.
Bilaga 2 Deltagare i arbetsgruppen för digital utveckling, RUS 2014-2020.

Förord

Digital agenda för Västerbotten är en gemensam ansats för att ta tillvara på digitaliseringens möjligheter och därigenom stärka Västerbottens utveckling, tillväxt och konkurrenskraft.

Digitalisering innebär ännu bättre förutsättningar för innovations-utveckling, samhällets service och företagens tillväxt. Det handlar om att privatpersoner, företag, akademi, offentlig sektor och det civila samhället ska kunna använda och dra nytta av de möjligheter som följer med ökad grad av digitalisering, men också att de aktivt ska kunna påverka utvecklingen och medverka till nya lösningar.

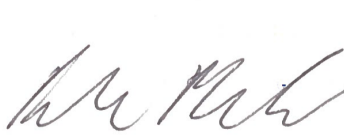
Västerbotten har ett av världens bästa bredband och därmed också de bästa förutsättningar att vara föregångare och ledande inom området digitalisering. En offensiv utveckling av digitala tjänster och produkter har en avgörande betydelse för vår region, så också för Sverige och ett gemensamt Europa i en global konkurrens.

Digital agenda för Västerbotten är en inspiration och vägledning för att genom samverkan mellan näringslivet, akademien, offentlig sektor och det civila samhället utveckla och driva digitaliseringen i Västerbotten.

Vi ser fram emot en spännande utveckling där digitaliseringen är en självklar del i ett attraktivt Västerbotten.

Vi vill att du är med i det arbetet.

Torsdag den 27 November 2014



Erik Bergkvist
Region Västerbotten



Magdalena Andersson
Länsstyrelsen Västerbotten



Peter Olofsson
Västerbottens läns landsting



REGION
VÄSTERBOTTEN



Länsstyrelsen
Västerbotten



VÄSTERBOTTENS
LÄNS LANDSTING

Digitaliseringen ger nya förutsättningar för utveckling

Digitaliseringen av samhället beskrivs som ett paradigmskifte. En snabb och omvälvande utveckling som förändrar alla delar av samhället, omkullkastar gamla sanningar och skapar nya förutsättningar för utveckling. Alla människor påverkas av digitaliseringen oavsett om de vill det eller inte.

Den digitala revolutionen, eller evolutionen, har pågått i drygt 20 år. Det började med de första stordatorerna och terminalerna. I en andra våg kom persondatorn, lokala nätverk och internet. Vi är nu inne i en tredje fas där mobila enheter, molntjänster, stora datamängder och sociala medier dominerar. Mängden användare, tjänster och data växer konstant och det är konsumenterna som driver utvecklingen.

Samtidigt har tillämpningen av digitaliseringen inom olika områden börjat flätas samman. Sociala medier smälter samman med underhållning som i sin tur inkluderar shopping och tvärtom. Företag som tidigare endast sålde produkter har börjat leverera tjänster och vice versa. Vi ser på tv och film i mobilerna, surfar på nätet i tv:n och kommunicerar digitalt med vänner oavsett var de befinner sig i världen.

För sex år sen kunde ingen förutse dagens situation och lika svårt är det att förutse hur det kommer att se ut om ytterligare sex år. Utmaningen är att ta tillvara de möjligheter som den digitala utvecklingen erbjuder såväl nu som i framtiden. Det handlar om att bli ännu bättre på att använda digitaliseringen för att stärka regionens konkurrenskraft, tillväxt och innovationsförmåga men också att utveckla samhällets service och säkerställa att alla kan ta del av digitaliseringens möjligheter.

Privatpersoner, företagare och anställda ska inte bara kunna använda och dra nytta av det digitaliseringen erbjuder i vardagen, utan även aktivt kunna påverka utvecklingen och medverka till att skapa nya lösningar och användningsområden.

Regionens aktörer måste därför säkerställa en hög digital delaktighet, en hög kompetens och ett ledarskap som nyttjar digitaliseringen som ett verktyg för utveckling. En annan förutsättning är fortsatt utbyggnad av den fasta och mobila IT-infrastrukturens utbredning och kapacitet.

Med informations- och kommunikationsteknik (IKT) och digitaliseringens möjligheter, kan vi möta många av framtidens utmaningar och utveckla vårt samhälle genom att:

- utveckla lärandet i skolan, akademien, yrkes- och privatlivet med hjälp av digitala hjälpmedel.
- göra invånarna mer delaktiga inom hälsa, vård och omsorg samtidigt som kvaliteten och effektiviteten höjs.
- skapa lösningar för ett samhälle med en åldrande befolkning.
- utveckla innovation, forskning och entreprenörskap utifrån ett digitalt perspektiv.
- öka konkurrenskraften för företagen med en ökad digital kompetens, nya digitala tjänster och affärsmodeller.
- skapa förutsättningar för ett hållbart och smart samhälle där digitala tjänster bidrar till att göra invånarnas vardag enklare och tryggare samtidigt som delaktigheten och möjligheten att påverka ökar.

Nationella och regionala prioriteringar sammanfaller

I mars 2010 presenterade EU-kommissionen sitt förslag på en ny övergripande strategi för Europas tillväxt, *EU 2020*. Strategin innefattar sju prioriterade initiativ och ett av dessa är *Den digitala agendan för Europa*. Målet med agendan är att utnyttja digitaliseringens möjligheter för att öka innovation och ekonomisk tillväxt. Men också förbättra vardagslivet för både privatpersoner och företag genom t ex bättre hälso- och sjukvård, säkrare och effektivare transportlösningar, renare miljö, nya mediemöjligheter och enklare tillgång till offentlig service, tjänster och kulturellt innehåll.

För att på nationell nivå möta denna strategi och på bästa möjliga sätt kraftsamla kring digitaliseringen behövdes en sammanhållande nationell strategi. I oktober 2011 presenterade därför regeringen *Digital agenda för Sverige – IT i människans tjänst*.

Målet med agendan är att Sverige ska bli bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. För att lyckas med det behöver alla hjälpas åt, ha ett gemensamt mål och en riktning. Agendan är därför en sammanhållen strategi med tydliga mål och åtgärder för att samla alla goda krafter runt om i landet och utnyttja befintliga resurser på ett smart sätt.

Den digitala agendan för Sverige innehåller fyra övergripande strategiska områden:

1. Lätt och säkert att använda
2. Tjänster som skapar nytta
3. Det behövs infrastruktur
4. IT:s roll för samhällsutvecklingen

För att förverkliga regeringens IT-politik utifrån regionala och lokala förutsättningar initierades under början av 2012 ett arbete med regionala digitala agendor. I samband med detta pekade regeringen ut fyra underområden som är särskilt viktiga i det regionala digitaliseringsarbetet:

- a. Digital delaktighet
- b. Skola
- c. Infrastruktur
- d. e-tjänster

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) arbetade samtidigt med framtagandet av *Strategi för eSamhället* och *Den nationella strategin för eHälsa* reviderades. Tillsammans lyckades man enas om tre övergripande och gemensamma målsättningar för digitaliseringen i dessa tre strategier:

- Enklare vardag för privatpersoner och företag.
- Smartare och öppnare förvaltning stödjer innovation och delaktighet.
- Högre kvalitet och effektivitet i verksamheten.

I maj 2012 besökte IT- och energiminister Anna-Karin Hatt Västerbotten för rundabordssamtal om den digitala agendan. I samband med detta möte signerade regionala företrädare, Regionförbundet Västerbottens län, Länsstyrelsen Västerbotten och Landstinget i Västerbottens län, en avsiktsförklaring där Västerbotten ställde sig bakom de nationella målsättningarna.

Avsiktsförklaringen innebar också att signatärerna i bred samverkan med aktörer i näringsliv, akademi och det civila samhället skulle ta fram en Digital agenda för Västerbotten.

Det praktiska arbetet med framtagandet av Digital agenda för Västerbotten initierades under hösten 2012 i anslutning till processen med framtagandet av den regionala utvecklingsstrategin (RUS) 2014-2020.

Regionförbundet har samordnat arbetet med framtagandet. En arbetsgrupp¹, med representanter från länsstyrelse, landsting, kommuner, akademierna, näringslivet och det civila samhället tog fram ett underlag till RUS-processen som därefter vidareutvecklats till detta dokument. Ett antal aktiviteter har även anordnats under processen för att skapa ytterligare dialog och inspel.

I början av 2013 startade även eVästerbotten, ett treårigt projekt som är en regional kraftsamling för att landsting och kommuner i länet genom samverkan och samarbete ska kunna ta del av digitaliseringens möjligheter på ett kostnadseffektivt sätt.

Hur de regionala initiativen kopplar till varandra samt matchar de europeiska och nationella strategierna, som beskrivits ovan, beskrivs schematiskt i nedanstående figur.

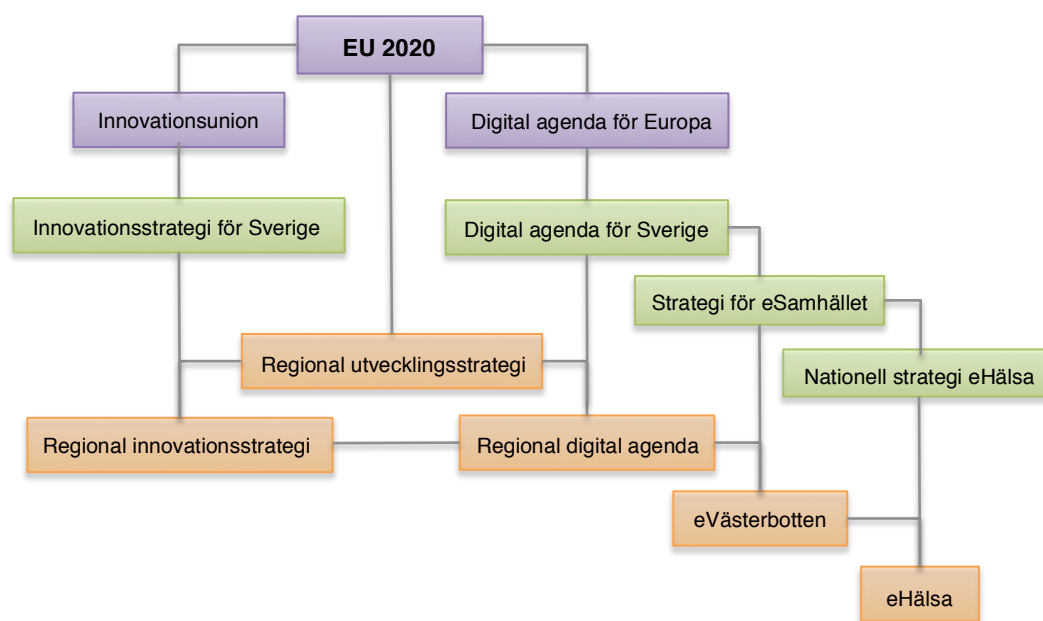


Fig 1. Schematisk bild över europeiska, nationella och regionala strategier och initiativ inom digitaliseringsområdet.

¹ Se bilaga 2.

Digital Agenda för Västerbotten

Syfte

Det övergripande syftet med Digitala agenda för Västerbotten är att den ska användas i det regionala utvecklingsarbetet. Den ska ge vägledning och vara ett stöd för att prioritera, planera och genomföra utvecklingsinsatser som innefattar digitalisering under perioden 2014 - 2020.

Mål

Digital agenda för Västerbotten ska bidra till att de mål som beskrivs i Regional utvecklingsstrategi för Västerbotten 2014-2020 och i den digitala agendan för Sverige uppnås och förverkligas. Ledorden för agendan är ökad samverkan och samarbete kring digitaliseringen i Västerbotten.

Innehåll

Digital agenda för Västerbotten innehåller sju strategiska områden där digitaliseringen bedöms ge störst effekt för den regionala utvecklingen. Inom varje område beskrivs möjligheter och utmaningar samt övergripande ambitioner och mål. Områdena är:

- Digital delaktighet och kompetens.
- Den uppkopplade regionen.
- Utveckling av det digitala lärandet.
- Ökad delaktighet, kvalitet och effektivitet i hälsa, vård och omsorg.
- Stärka forskning och innovation utifrån ett digitalt perspektiv.
- Digitalt entreprenörskap och företagsutveckling.
- Ett hållbart och smart digitalt samhälle.

Respektive område beskrivs närmare i kommande avsnitt. I bilaga 1 finns förslag på ett arbetsunderlag till handlingsplan för genomförande av ambitionerna i Digital agenda för Västerbotten. Arbetsunderlaget ska vidareutvecklas när agendan är antagen tillsammans med berörda aktörer.

Genomförande och uppföljning

Regionförbundet har, tillsammans med länsstyrelsen och landstinget, det övergripande ansvaret för genomförande och uppföljning av Digital agenda för Västerbotten.

Förankring och genomförande kommer att kräva ett brett samarbete med olika regionala aktörer. Med aktörer avses alla som har en roll att spela för att agendans innehåll ska kunna förverkligas. Aktörer för genomförandet av åtgärder och insatser kan se olika ut beroende på vilket strategiskt område det rör sig om.

En regional arbetsgrupp som ansvarar för övergripande planering, samordning och uppföljning av agendan ska bildas. Regionförbundet ansvarar för att arbetsgruppen bildas och får en bred sammansättning med regionala aktörer från såväl offentlig sektor, akademi, näringsliv och det civila samhället.

Arbetsgruppens huvudsakliga uppgift är att fastställa en handlingsplan och verka för att de åtgärder och insatser som beskrivs i den genomförs för att uppfylla agendans ambitioner och inriktningsmål inom respektive strategiområde. Arbetsgruppen svarar även för en årlig uppföljning av handlingsplanen, samt upprättande av en sammanfattande lägesbeskrivning vart annat år. Uppföljning av extern part kan även ske.

Agendan sträcker sig över en lång period, 2014-2020, men digitaliseringen av samhället sker och sprider sig oerhört fort vilket kan medföra att de digitala utmaningar och möjligheter vi idag ser snabbt förändras. En genomgång och översyn av agendan bör därför genomföras efter halva tiden för att undersöka om något behöver revideras på grund av att politiska, rättsliga, tekniska eller andra förutsättningar förändras.

Finansiering

Grundprincipen är att de insatser som genomförs inom ramen för Digital agenda för Västerbotten ska finansieras av de parter som har intresse och nytta av att insatsen genomförs. Förmodligen kommer olika finansieringsmodeller att tillämpas beroende på syfte och mål samt vilka parter som medverkar i insatsen.

Externa medel kan behövas och förekomma i form av dedikerade statliga pengar, statliga regionala utvecklingsmedel (1:1), strukturfondsmedel, landsbygdsprogrammet etc. I detta sammanhang har den regionala arbetsgruppen i uppdrag att tillföra kunskap om relevanta stödprogram och vara stödjande vid ansökning av stödmedel.

Etableringen av den regionala arbetsgrupp som ska ansvara för planering, samordning och uppföljning av agendan kan initialt ske via det pågående projektet eVästerbotten där regionförbundet är projektägare men en framtida finansieringsform för gruppens arbete behöver utredas och fastställas.

Digital delaktighet och kompetens

Att som invånare ha digital kompetens och kunna vara digitalt delaktig medför att man på ett enklare sätt kan vara delaktig i samhällsbygget, göra sin röst hörd och ta del av olika e-tjänster. Senaste årens mätningar visar att användandet av internet har ökat. De som redan använder internet använder det mer och i fler sammanhang, medan de som börjar använda internet inte ökar i samma takt som tidigare.

Cirka 1,1 miljoner svenskar från 18 år och uppåt använder aldrig eller sällan internet och e-tjänster.² De flesta av dessa är 55 år och äldre. Fler användare av internet återfinns i städer än på landsbygd. Åldersstrukturen i Västerbotten ser olika ut med en jämförelsevis ung medelålder i Umeå medan medelåldern i många inlandskommuner är hög. Skillnaderna mellan stad och landsbygd blir därmed ännu mer utpräglad än i övriga landet. Uppskattningsvis är cirka 30 000 västerbottningar utanför den digitala gemenskapen idag.

Inte bara hos allmänheten finns den digitala klyftan. Brister finns även i näringsliv och offentlig sektor. Bristen innebär att verksamheterna inte själva kan dra nytta av digitaliseringens möjligheter och utveckla sin verksamhet eller i önskvärd omfattning förse det omgivande samhället med digitala tjänster. Därför behöver den digitala kompetensen och delaktigheten höjas inom de sektorer och områden där den idag är låg. Utbildning och skola, vård och omsorg samt små och medelstora företag är tre prioriterade områden.

För att Västerbotten ska kunna ta del av de möjligheter och utmaningar som den digitala utvecklingen medför måste det finnas en förståelse och insikt om detta hos beslutsfattare och politiker. Västerbotten ska ha det bästa ledarskapet i Sverige för att kunna ta del av den pågående digitala omvandlingen av samhället.

Övergripande ambitioner och inriktningsmål

Antalet digitalt delaktiga västerbottningar ska öka med 10 procent innan 2020.

Den digitala kompetensen inom offentlig sektor i allmänhet och inom områdena utbildning och skola samt vård och omsorg i synnerhet ska öka.

Den digitala kompetensen i näringslivet ska öka genom riktade satsningar mot små och medelstora företag.

För att få full effekt av digitaliseringens möjligheter ska även insikten och förståelsen hos beslutsfattare öka.

Området stödjer delstrategin *Samhällen som inkluderar och utvecklar människor* i Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014-2020.

² Olle Findahl, *Svenskarna och internet 2013*, .se

Den uppkopplade regionen

Västerbotten har idag ett regionalt bredbandsnät i världsklass. Skellefteå och Umeå är bland de kommuner i Sverige som har kommit längst rörande tillgång till högkvalitativt bredband och Umeå stad ligger bland de bästa städerna i världen. Enligt Post- och telestyrelsens (PTS) bredbandsmätningar har 74 procent av invånarna i Västerbotten idag tillgång till högkvalitativt fast bredband med en hastighet på 100 Mbit/s eller mer.³

Det finns dock platser i Västerbotten som har en begränsad tillgång eller helt saknar möjlighet till både fast och mobil uppkoppling av god kvalitet. Om privatpersoner och företag på dessa platser ska vara en del av det digitala samhället måste åtgärder vidtas. Det handlar inte bara om att höja täckningsgraden av den fasta och mobila IT-infrastrukturen, det är också viktigt att bibehålla och höja kvaliteten på redan etablerad IT-infrastruktur.

De senaste åren har den fasta men framför allt den mobila datatrafiken ökat explosionsartat i samband med att allt fler tjänster blivit tillgängliga och för att fler använder mobila enheter som smarta telefoner och läsplattor. Det här är en utveckling som förväntas öka då allt fler vill vara mobila och koppla upp sig var som helst. Dessutom blir allt fler produkter uppkopplade, till exempel bilar, hissar, tvättmaskiner och tandborstar.

Den mobila IT-infrastrukturen ägs av marknadsaktörer vilka bygger ut sina nät och kapaciteten i de områden där det finns en marknad. Konsekvensen blir att gleset befolkade områden inte har samma möjligheter som tätbefolkade. Post- och telestyrelsen (PTS) är den myndighet i landet som har ansvaret för att reglera och styra denna marknad och därigenom indirekt säkerställa tillgång till en funktionell uppkoppling.

Ett aktuellt och växande behov i en digitalt delaktig region är: högre bredbandshastigheter och möjlighet att använda digitala tjänster var som helst och när som helst via mobila enheter.

Övergripande ambitioner och inriktningsmål

95 procent av länets invånare ska 2020 ha tillgång till högkvalitativt bredband med en hastighet på 100 Mbit/s.

Utbyggnaden av, kapaciteten och kvaliteten i den fasta IT-infrastrukturen, bredbandsnätet, ska öka.

Förutsättningarna för en fortsatt utbyggnad av det mobila telefoni- och datanätet täckning och kapacitet i länet ska stärkas.

Uppkoppling ska vara enklare för invånare, besökare och produkter oavsett om det är via fast, mobilt eller trådlöst nät (wifi) med bibehållen säkerhet.

Området stödjer delstrategin *En tillgänglig och utåtriktad region* i Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014-2020.

³ PTS Bredbandskartläggning 2013, Post- och telestyrelsen

Utveckla det digitala lärandet

Digital teknik ger möjlighet att utforma såväl den enskilde individens som gruppens lärande utifrån respektives förutsättningar, både då det gäller förkunskaper, lärstilar och fysiska aspekter som tid och rum. Det gäller såväl i grundskola, gymnasium, högre utbildning och vuxenutbildning som vid intern och extern vidare- och fortbildning samt vid kompetensutveckling i bred bemärkelse.

Trots att användandet av digital teknik i undervisning och lärande har varit aktuellt under de sista 20 åren, har det riktiga genomslaget ännu inte kommit. Allra tydligast syns detta kanske i skolans värld. Många skolor satsar på IT, konstaterar såväl Skolinspektionen⁴ som Skolverket⁵, men inte för att främst användas i undervisningen utan för att effektivisera administration, planering och organisation av skolarbetet.

En av skolans huvuduppgifter är att förbereda eleverna för den värld de så småningom kommer ut och ska värdeskapa i. Enligt läroplanen för grundskolan ska eleverna lära sig att använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Det bästa sättet att förbereda för framtiden är att redan i skolan arbeta med den senaste tekniken och undervisningsmetoder som integrerar denna. Annars riskerar skolan att medverka till ett framtida digitalt utanförskap.

Även inom gymnasieskolan, högre utbildning och i samband med fortbildning och kompetensutveckling finns det en outnyttjad digital potential. Digitala läromedel och stöd samt spelbaserade metoder kan vara sätt att bättre tillvarata och utveckla förmågan att lära sig. I exempelvis online-spel lär sig ungdomar snabbt komplexa världar och avancerad problemlösning individuellt och i grupp.

Ofta saknas idag en genomtänkt strategi för hur IT ska användas i det pedagogiska arbetet. Om och när IT faktiskt används i undervisningen, beror det ofta på enskilda personers intresse och drivkraft. I jämförelse med andra områden i samhället har utbildningsområdet halkat efter i digitaliseringen. För att vi ska bli bättre på att nyttja digitaliseringens möjligheter i samband med undervisning, lärande och kompetensutveckling behövs verksamhetsprocesser där digitala verktyg, stöd och modeller bli naturliga inslag hos våra utbildningsanordnare.

Övergripande ambitioner och inriktningsmål

Med gemensamma insatser ska Västerbotten vara föregångare i digitalt lärande och skapa framtidens utbildningsmiljöer.

Digitala verktyg och metoder ska vara en naturlig del i all undervisning och kompetensutveckling för ett livslångt lärande.

Alla lärare ska ha kompetens samt tillgång till och möjlighet att använda digitala verktyg och metoder vid undervisning.

Alla elever och studenter ska ha tillgång till och möjlighet att använda digitala verktyg och metoder för sitt eget lärande och sin egen utveckling.

Området stödjer delstrategin *Investeringar i utbildning och kompetens* i Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014-2020.

⁴ Satsningarna på IT används inte i skolornas undervisning, Skolinspektionen, 2012

⁵ It-användning och it-kompetens i skolan, Skolverket, 2013

Ökad delaktighet, kvalitet och effektivitet i hälsa, vård och omsorg

Digitala hjälpmedel och tjänster inom hälsa, vård och omsorg är viktiga för dagens och oumbärliga för framtidens utmaningar inom välfärden.

Medellivslängden förväntas öka och med bättre hälsa skulle kostnaden för sjukvård kunna minska per person. Men då andelen äldre ökar kan istället kostnaderna för vård och omsorg stiga. Enligt nationella beräkningar⁶ kan kostnaden för äldreomsorg fram till 2050 stiga med 70 procent och för hälso- och sjukvård med 30 procent. Behovet av arbetskraft inom äldreomsorgen kommer att öka, samtidigt som andelen yrkesverksamma som bidrar till skatteunderlaget minskar. Nationellt uppskattas personalbristen inom vård- och omsorgssektorn 2030, att uppgå till 65 000 årsarbeten.

Centralt för utmaningar inom välfärdsområdet blir att möta människors hälsa och funktionsförmåga med en ökad delaktighet och eget ansvar i kombination med en evidensbaserad utveckling av vård och omsorg. Digitala verktyg och tjänster för kommunikation och informationsöverföring kommer i detta sammanhang att ha stor betydelse.

Med människan, brukaren och patienten i centrum ger digitala verktyg ett trendbrott för vård och omsorg, med möjlighet till ökat eget ansvar och egen hälsovård samt en decentralisering av sjukvården. Den privata konsumtionen av hälsovård beräknas öka som en följd av en ökad tillgänglighet till information och ett ökat utbud av hjälpmedel och välfärdsteknologi.

Kraven mot vård- och omsorgsgivarna kommer samtidigt att öka med välinformerade patienter och brukare som har en vilja till egenvård i hemmet och eget ansvar för provtagning, dokumentation och digital kommunikation. Utbudet och konsumtionen av privata sjukvårdstjänster, allt ifrån larmtjänster till robotar för diagnostisering, kommer att öka och här finns inte enbart en lokal utan en global marknad.

För vård- och omsorgsgivarna medför digitaliseringen också stora möjligheter till att utveckla och effektivisera sina verksamheter. Detta kan leda till nya innovativa metoder och modeller som frigör eller omfördelar resurser men som också kan komma att påverka organisation och kompetenskrav.

Övergripande ambitioner och inriktningsmål

Invånarnas delaktighet och medverkan i den egna vården ska öka. 2020 ska 80 procent av invånarna ha tillgång till och nyttja digital teknik och tjänster i sin kontakt med vården.

Kvalitet och effektivitet ska öka inom hälsa, vård och omsorg med stöd av digital teknik samtidigt som individen ges ökad transparens och insyn med bibehållen integritet och säkerhet.

Samtliga vårdgivare ska 2020 ha tillgång till digital journal- och ärendeinformation med patientens och brukarens samtycke.

Området stödjer delstrategierna *Samhällen som inkluderar och utvecklar människor* och *En tillgänglig och utåtriktad region* i Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014-2020.

⁶ Empati och high tech, delresultat från LEV-projektet, Regeringskansliet, 2012

Stärka forskning och innovation utifrån ett digitalt perspektiv

Ett konkurrenskraftigt Västerbotten i en globaliserad värld behöver ett humankapital i form av människor med hög kunskapsnivå samt forskning, utveckling och innovationer med hög internationell standard. Digitaliseringen är både en drivkraft och möjliggörare för utvecklingen av forskning och innovation.

Forskning och innovation sker i allt högre grad i nätverk och i samspel mellan olika aktörer, inklusive kunder och användare. Det sker när kunskap, kompetens, erfarenhet, efterfrågan och andra resurser möts. Ibland sker det på slumpmässiga sätt och ibland i strukturerade former. Tillgången till digital information och digitala verktyg för forsknings- och innovationsaktörer är avgörande faktorer för den framtida konkurrenskraften.

Innovation kopplas ofta till teknik eller nya produkter men det handlar också om utformning av tjänster, processer, affärsmodeller och organisatoriska förändringar. En bredare syn på innovationsutveckling ger bättre förutsättningar för båda könen och människor med ursprung i andra länder att ta del av innovationssystemet. Genom att säkerställa att innovationer utvecklas utifrån ett efterfrågat behov uppnås ofta också mer direkta tillväxt- och exportmöjligheter.

För att stimulera forskning och innovationer behöver länet arbeta aktivt för att utveckla öppna, behovsriktade och utmaningsdrivna innovationssystem. Det handlar om att vidareutveckla befintliga och stödja etablering av nya nätverk, inkubatorer, kluster, klusterallianser och utvecklingsmiljöer.

Kreativa mötesplatser i både fysisk och virtuell miljö, där universiteten, näringslivet, offentlig sektor och det civila samhället kan mötas ger förutsättningar för samverkan och samhandling. Virtuella mötesplatser överbryggar geografiska avstånd och ger mer jämlika förutsättningar att ta del av innovationssystemet oberoende av plats i regionen. Ett öppet innovationssystem stimulerar samarbeten med parter utanför regionen. Det ger ett vidare perspektiv och kan bidra till gemensamma lösningar för etablering på nationell och internationell marknad.

Västerbotten har med sitt väl utbyggda bredbandsnät goda förutsättningar att vara en internationell testarena utifrån länets variation av städer, samhällen och glesbygd. En testarena där innovatörer, forskare, studenter och företag kan prova olika typer av digitala lösningar, tjänster och produkter i en verklig och mångfacetterad miljö.

Övergripande ambitioner och inriktningsmål

Med digitaliseringens möjligheter ska mängden innovationer öka inom och i skärningspunkter mellan fokusområden, branscher och sektorer.

Den utmaningsdrivna och behovsstyrda forsknings- och innovationsutvecklingen med fokus på digitala tjänster ska stärkas.

Ökad tillgång och tillgänglighet till öppen offentlig data ska ge bättre förutsättningar för forskning och innovation.

Virtuella mötesplatser ska stimulera kunskapsutbyte och innovationsutveckling i samverkan mellan regionens parter.

Området stödjer delstrategin *Strukturer för innovation* i Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014-2020.

Digitalt entreprenörskap och företagsutveckling

Digital teknik kan, om den tillvaratas på rätt sätt, öka företagens tillväxt, konkurrenskraft och handel. Informations- och kommunikationsteknik (IKT) har en central roll i de allra flesta företag genom att förenkla och effektivisera verksamheten och göra den mer öppen och tillgänglig för kunder och leverantörer. IKT kan också fungera som motor för att utveckla nya processer, produkter och tjänster. Olika digitala tjänster som ger information och vägledning kan underlätta att starta och driva företag. Dessutom kan små och medelstora företag lättare nå ut internationellt.

Användningen av IT bland företag är generellt hög, men samtidigt finns det studier⁷ som visar att särskilt småföretag inte utnyttjar den potential som IT erbjuder och att användningen varierar beroende på var företaget är lokaliserat och i vilken bransch det verkar. Många företag skulle kunna utveckla sin verksamhet och förenkla sin vardag med hjälp av IT och internet.

De innovativa möjligheter som digitaliseringen medför kan också stimulera entreprenörskap och nyföretagande kopplat till ett flertal områden, branscher och sektorer samt skärningspunkter mellan dessa. På samma sätt som i samhället i stort bör digitala klyftor inom näringslivet uppmärksammas då små företag använder IT i lägre utsträckning än större företag.

Entreprenörskap och företagsutveckling är grunden för ett konkurrenskraftigt näringsliv och därmed en förutsättning för regionens och landets välbefinnande. Digitaliseringen är idag en nödvändighet för regionens utvecklingskraft och för framväxten av nya innovativa företag. Genom att öka kunskapen om och erbjuda stöd kring användandet av digitala affärsmodeller och tjänster samt digital marknadsföring och försäljning kan vi utveckla och stärka både entreprenörer, nya och existerande företags tillväxt, konkurrens och handel.

Vi behöver synliggöra nya och framväxande branscher som inte alltid syns i officiell statistik, säkra kompetensförsörjningen och göra länet attraktivt för investeringar och innovationer.

Övergripande ambitioner och inriktningsmål

Nya och redan etablerade företag ska ha förutsättningar att starta och utveckla sina verksamheter och affärer genom digitaliseringens möjligheter.

Virtuella stödfunktioner, nätverk och mötesplatser ska stimulera företagsutveckling och entreprenörskap.

Ökad tillgång och tillgänglighet till öppen offentlig data ska i högre grad ge förutsättning för utveckling av produkter och tjänster.

Området stödjer delstrategin *Platsbaserad näringslivsutveckling* i Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014-2020

⁷ Företagens användning av it 2013, Statistiska centralbyrån.

Ett hållbart och smart digitalt samhälle

Att uppnå ett samhälle med ökade tillväxtpotentialer där fler kan leva ett bekvämt liv samtidigt som utvecklingen är långsiktigt hållbar, är en av vår tids största utmaningar. I skärningspunkten mellan digitalisering, välfärd och hållbarhet är det möjligt att möta den. Smarta digitala lösningar ger möjlighet att skapa välfärd och en mer hållbar framtid.

Med distansöverbryggande teknik kan vi arbeta där vi är, minska resandet och ersätta eller komplettera våra fysiska möten med digitala möten. Vi kan effektivisera processer inom industrin, optimera transporter och logistik, möjliggöra utsläppsminskningar och trafikdirigering samt inom fastighetsbeståndet skapa en högre grad av energieffektivitet. Med bra digitala förutsättningar kan Västerbottens företag också utveckla ny teknik och nya tjänster som kan bli miljöexportsuccéer

I ett glest befolkat län som Västerbotten med långa avstånd mellan orter och serviceinrättningar kan digitaliseringen bidra till att minska avstånden och öka delaktigheten genom användning av digitala tjänster och verktyg från såväl offentlig sektor som näringsliv. Att på ett enkelt sätt, oberoende tid och plats, kunna ta del av samhällsinformation, kommunicera och utföra ärenden förenklar vardagen för både privatpersoner och företag.

Kommuner, landsting och regioner står för cirka 70 procent av privatpersoners kontakt med offentlig sektor och 8 av 10 företag har kontakt med kommunala myndigheter. Förutsättningarna för länets kommuner är dock mycket skilda, resurs och kompetensmässigt, då det gäller att utveckla och tillgängliggöra digitala tjänster för sina invånare, företag och besökare. Här finns en stor potential till samverkan och samhandling. Fler digitala tjänster och verktyg skulle med en fortsatt gemensam ansats kunna utvecklas och införas snabbare till en lägre kostnad. Förutom att de den offentliga servicen blir mer tillgänglig och effektivare skulle också de demokratiska processerna bli mer öppna, transparenta och effektiva.

Kulturella och kreativa yttringar spelar en stor roll såväl socialt som ekonomiskt. Den digitala tekniken har i grunden förändrat möjligheterna att skapa, sprida och ta del av konst och kultur. Det är exempelvis möjligt att i realtid visa och sprida scenkonst till en vidare publik genom att digitalisera produktionerna. Förutom en större spridning ökar det också möjligheter för fler, exempelvis personer med funktionsnedsättning, att ta del av kulturutbudet. Genom att stärka möjligheterna till en fortsatt utveckling inom området kommer kreativitet, innovation och företagsamhet att kunna växa.

För att vi fullt ut ska kunna nyttja digitaliseringens möjlighet att bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle behövs mer kunskap och mer dialog mellan näringslivet, akademien och den offentliga sektorn, men även med andra samhällsområden. Samarbete och samverkan mellan organisationer är viktiga nyckelord men om digitaliseringens potential ska kunna nyttjas till fullo måste vi också inkludera den enskilde individen i processen.

Övergripande ambitioner och inriktningsmål

Västerbottens invånare och företag, i såväl stad som landsbygd, ska 2020 ha tillgång digitala tjänster som förenklar och effektiviserar vardagen och bidrar till att skapa trygghet och delaktighet i ett långsiktigt hållbart och smart samhälle.

Utbud och tillgång till digitala tjänster och verktyg, från såväl offentlig sektor som näringsliv, i Västerbotten ska öka genom att regional samverkan inom detta område utvecklas och stärks.

Västerbottens invånare ska kunna påverka miljöutvecklingen och bidra till ett hållbart samhälle med hjälp av en ökad tillgång till och ett ökat nyttjande av digitala tjänster och applikationer.

Miljöpåverkan ska minska från verksamhet i offentlig sektor, företag och organisationer genom utveckling av och ökad användning av digital teknik och digitala tjänster.

Möjligheterna att ta del av kultur och konstformer via digitala tjänster ska stärkas.

Området stödjer delstrategierna *Samhällen som inkluderar och utvecklar människor*, *Miljödriven utveckling* och *En tillgänglig och utåtriktad region* i Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014-2020

Ordlista

Bredband	Begrepp för att beskriva snabb datakommunikation. Åsyftar sedan slutet av 1990-talet tekniker för fast anslutning och access till internet. Internetaccess.
e-	Förkortning som används för att beskriva att något utförs på elektronisk eller digital väg. Exempelvis e-tjänster, e-handel. E-förvaltning, e-lärande, e-samhälle.
e-förvaltning	Samlingsbegrepp för verksamhetsutveckling i offentlig sektor med stöd av digitalisering kombinerad med organisatoriska förändringar och nya kompetenser.
e-hälsa	Samlingsbegrepp för användandet av digitala verktyg och tjänster inom hälsa, vård och omsorg i syfte att stödja och underlätta för den enskilde, höja kvaliteten och effektiviteten i verksamheten.
e-tjänster	Samlingsbegrepp för digitala tjänster som tillhandahålls på elektronisk väg via till exempel dator, surfplatta eller mobiltelefon.
Hälsokonton	En säker, nationell, elektronisk lagringsplats för överblick och lagring av viktig hälsoinformation som alla invånare kommer att erbjudas. Lanseras stegvis under 2014 av den nationella eHälsomyndigheten.
IKT	Förkortning av informations- och kommunikationsteknik.; term som används för att göra begrepp IT vidare och även inkludera telekommunikation och medier som video, tv etc.
IT	Förkortning av informationsteknik; teknik för att lagra, bearbeta, överföra och presentera information.
IT-infrastruktur	IT-infrastruktur är ett omfattande begrepp. När det används i ett regionalt perspektiv avses de fasta och mobila datanät som möjliggör digital kommunikation.
RUS	Förkortning av Regional utvecklingsstrategi; ett regionalt strategidokument för att skapa hållbar tillväxt som alla län enligt lag måste ta fram.
Välfärdsbredband	Ett begrepp för bredbandsuppkoppling som används för att erbjuda digitala välfärdstjänster, t ex inom vård och omsorg. Uppkopplingen är oftast kostnadsfri och används endast för att leverera välfärdstjänsterna till brukare som inte har intresse av att ha en egen bredbandsuppkoppling.
Välfärdsteknologi	Kunskapen om och användandet av digital teknik som kan bidra till ökad trygghet, aktivitet och delaktighet i samhället.

Wifi	Ett begrepp som används för att beteckna trådlösa nätverk som använder sig av en fastställd standard för kommunikation.
Öppen offentlig data	Information/data som kommuner, landsting och statliga myndigheter tillhandahåller i sk. maskinläsbart format via internet. Den är tillgängliga för alla och innefattar inga inskränkningar som avgifter, patent eller upphovsrätt.

Referenser

EU 2020: en digital agenda för Europa

<http://ec.europa.eu/digital-agenda/>

IT i människans tjänst, en digital agenda för Sverige

<http://www.regeringen.se/sb/d/14216/a/177256>

Bredbandsstrategi för Sverige

<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/134633>

Strategi för eSamhället

http://www.skl.se/vi_arbetar_med/e-samhallet/strategi-for-esamhallet

Strategi för Nationell eHälsa

<http://www.nationellehalsa.se/nationell-ehalsa>

Regional utvecklingsstrategi för Västerbottens län 2014-2020

<http://regionvasterbotten.se/naringsliv/regional-utvecklingsplanering/regional-utvecklingsstrategier/>

Svenskarna och Internet 2013

<http://www.internetstatistik.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2013/>

PTS Bredbandskartläggning 2013

<http://www.pts.se/sv/Dokument/Rapporter/Internet/2014/PTS-Bredbandskartlaggning-2013--en-geografisk-oversikt-av-bredbandstillgangen-i-Sverige---PTS-ER-201412/>

Satsningarna på IT används inte i skolornas undervisning

<http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Genomforda-kvalitetsgranskningar/IT-i-undervisningen/>

It-användning och it-kompetens i skolan

http://www.skolverket.se/om-skolverket/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D3005

Empati och high tech, delresultat från LEV-projektet

<http://www.regeringen.se/sb/d/15974>

Regional innovationsstrategi för Västerbotten

<http://regionvasterbotten.se/naringsliv/naringsliv-och-innovation/regional-innovationsstrategi/>

Företagens användning av it 2013

http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Publiceringskalender/Visa-detaljerad-information/?publobjid=19211